

Mijnheer de voorzitter,

Onze prachtige plattelandsgemeente heeft een stad, vele leefbare actieve kleine kernen, een groot verenigingsleven, vele actieve schutterijen met hun tradities en verbindende volksfeesten, geweldige inwoners, mooie bedrijven en heel veel natuur en daarom ook een groeiende toeristische sector. En soms, heel soms zijn we zelfs slimmer dan de meeste Nederlanders. Immers wij weten dat de Rijn bij Spijk ons land binnenkomt.

Door de Rijn en IJssel stroomt heel erg veel water langs de grenzen van onze gemeente en het zou toch mogelijk moeten zijn iets te gebruiken om hier het grondwater op peil te houden. ***Vraag aan het college dit te regelen met het waterschap***

Mijnheer de voorzitter,

Angerlo met 1300 inwoners is het mooie Noordelijke dorp van onze gemeente en telt 23 rijksmonumenten ,waaronder o.a. de Nederlands-Hervormde kerk met een geschiedenis teruggaat tot de 11<sup>de</sup> eeuw.

Landgoed Bingerden, nog zo'n pareltje, is één van de oudst bewaard gebleven buitenplaatsen in ons land. Dit 18-eeuwse Engelse landschapspark kreeg internationale bekendheid door de kwekerijdagen in juni elk jaar en trekt vele plantenliefhebbers uit binnen- en buitenland. Ook trekt de grootste halfvastenopectocht van Nederland jaarlijks duizenden bezoekers. Terecht dus dat Angerlo in augustus bij TV Gelderland met het programma Zomer in Gelderland in de spotlights staat.

Iets verderop, Giesbeek en Lathum met het grootste watersportparadijs van Oost-Nederland: recreatiegebied Rhederlaag! Door de open verbinding met de IJssel is het voor veel watersporters een favoriet gebied. Vermaard is ook het jaarlijkse Dreamfields Festival met 30.000 bezoekers trekt. Geweldig dat dat ook kan in onze gemeente

Mijnheer de voorzitter,

De stad Zevenaar is fantastisch: je kunt er landelijk wonen met alle voorzieningen die een stad te bieden heeft bij de hand. Sporthallen, atletiekbaan, kinderboerderij, zwembad, bioscoop, schouwburg met muziekschool, de enige stadboerderij in Nederland en last but not least, alle

winkelvoorzieningen die bij een stad van gemiddelde omvang horen en binnenkort nog een outlet ook! Wat wil je nog meer. Met recht: “Stads wonen in een landelijke omgeving”.

Wat Zevenaar ook bijzonder maakt is de enige Stadboerderij in Nederland: Huis Sevenaer met een biologisch landbouwbedrijf, restaurant en een bed and breakfast midden in de stad.

Huis Sevenaer vind zijn oorsprong in de 14 de eeuw en werd toen, naar de stichter, Smollinghuse genoemd. Jonkheer Van Nispen van Sevenaer transformeerde het landgoed naar een biologisch landbouwbedrijf. Met een subsidie van de Provincie Gelderland in 2011 is begonnen met een renovatie. Mooi toch!

Meer in de recente geschiedenis is er in Zevenaar nog een ander opzienbarend bouwwerk ontstaan de: TURMAC: Turksch Macedonische Tobacco Company Een tabaksfabriek die tussen 1920 en 2008 in Zevenaar actief was.

Mijnheer de voorzitter,

Zoals bekend is nu het gemeentehuis gevestigd in dit opzienbarende pand, dat zal uitgroeien tot het culturele centrum van De Liemers. Voor alle inwoners van de gemeente en de Liemers een mooie plek om naar toe te gaan voor de bibliotheek, het filmhuis, het Liemers museum, cultuur en welzijn. Cultuur kleurt de samenleving en dat is het CDA wel wat waard.

Van de stad naar Babberich dat in 1816 bij Nederland kwam. Een dorp met een roemrijke cultuurhistorische geschiedenis, een toeristenplaats met Kasteel Halsaf en het Landgoed in het Babberichse bos, de Maria Kapel, de vele campings en horecagelegenheden.

Van Babberich naar Oud Zevenaar met zijn processie, de prachtige vergezichten bij de Sint Martinuskerk en broedplaats van zwarte sterren. Door naar Ooy met het vermaarde fanfareorkest Cresendo en de Ooyse landloop. Vervolgens op weg naar het zeer gevarieerde Gelders Eiland een uniek stukje Zevenaar met voor elk wat wils.

Voor de inwoners van dit gebied is het belangrijk dat de dorpen (Pannerden, Aerdt, Herwen, Lobith, Tolkamer en Spijk) een rijk verenigingsleven hebben, schutterijen en dorpsraden. Vele vrijwilligers zijn dagelijks in de weer om het dorpse leven aantrekkelijk te houden, iets dat ook goed lukt. Zo is er b.v. in

Herwen een dorpswinkeltje dat draait met vrijwilligers. Voor veel inwoners die niet beschikken over een rijbewijs een welkome aanvulling. Buiten het doen van boodschappen, staat er ook altijd de koffie klaar en is het voor veel mensen ook een welkome onderbreking van de dag. Hulde voor al die vrijwilligers die zich inzetten voor de leefbaarheid, zij verdienen onze steun. Daarbij zou ik bv, dit terzijde, **het college willen vragen te komen tot heroverweging afwijzing subsidie 75 jaar vrijheid.**

Dan de omgeving. Een prachtig landschap met veel dijkes, struingebieden, klompenpaden, waterplassen, mooie kade in Tolkamer, prachtige natuur, het waterslot van Nederland, watersport (de Byland), ruiterspaden, fietsroutes en nog veel meer. Kortom als je drukte van de randstad wil ontvluchten zijn er veel mogelijkheden om te recreëren.

Ook de industrie is goed vertegenwoordigd op het Gelders Eiland, 1/3 van alle geproduceerde bakstenen komt van 't Gelders Eiland. Door de ligging aan de rivier en havenfaciliteiten is het Gelders Eiland ook voor andere industrie interessant. Bv Scheepswerf de Hoop.

Last but not least, is net als boven de A12 volop ruimte voor de agrarische sector. Steeds meer agrariërs combineren hun werkzaamheden met natuurbeheer. Hoe mooi is dat. Gelukkig is ook op het Gelders Eiland nog heel veel ruimte. Komt ook goed van pas als er weer eens een opgegraven vliegtuigbom tot ontploffing moet worden gebracht. Het Gelders Eiland ook veelzijdig, actief en geweldig om te wonen of te recreëren

Graag bedank ik mijn fractie voor hun omvangrijke input voor dit eerste deel van ons betoog. U begrijpt vast wel dat ik het heel erg heb moeten inkorten. Maar de fractie heeft nadrukkelijk gesteld eraan te hechten de algemene beschouwingen te beginnen met de duiding dat we heel veel hebben om dankbaar voor te zijn. Belangrijk is dat zo te houden en te verbeteren en daar ons als raad voor in te blijven zetten.

Dat mijnheer de voorzitter is nog niet zo eenvoudig met de kadernota die nu voorligt. Het is onvermijdelijk dat de tekorten die ontstaan zijn binnen het sociaal domein moeten worden teruggebracht. Dat we naar een reële begroting moeten met een risicoparagraaf die klopt. Daarvoor is het nodig dat

we in control komen en grip krijgen op onze uitgaven. Daarvoor moet de basis op orde komen en wel zo snel als mogelijk.

Mijnheer de voorzitter,

De fractie van het CDA was en is verrast en teleurgesteld over de eerste voortgangsrapportage 2019. Maar hoe het ook zij raad, college en organisatie hebben een fors financieel probleem en dat zal links of rechtsom moeten worden opgelost. Het is daarom ook dat onze fractie wil laten weten waar zij staat.

Eigenlijk kan er met zulke tekorten niets meer. De begroting van Zevenaar loopt leeg op het sociaal domein. Natuurlijk is het zo dat in den lande vele gemeenten kampen met tekorten op het sociale domein en wel met name op de jeugdzorg. Het is daarom ook dat er door de regering 1,1 miljard ter beschikking wordt gesteld voor de komende 3 jaar. Voor Zevenaar betekent dat 1 miljoen extra dit jaar. Onze tekorten op het sociaal domein waaronder ook de tekorten op de jeugdzorg lijken echter groter dan het landelijk gemiddelde. Daar zit echt een probleem. Het zou zo maar kunnen dat er iets te leren valt van de gemeenten Hardenberg, Veenendaal en Zundert.

Mijnheer de voorzitter,

Betrokken en betrouwbaar dat was de titel van het verkiezingsprogramma van CDAZevenaar en iedereen mag ons daarop aanspreken. Dat is toegezegd en dat was ook onze inzet bij de coalitieonderhandelingen.

Zorg is keihard nodig. Iedereen wil honderd worden want dan gaan er weinig dood. Maar als je oud wordt kun je meestal niet meer alles zelf en heb je een helpende hand nodig. Een voorbeeld uit de praktijk.

Mijn moeder en vader zijn ouder dan respectievelijk 91 en 93. Ze wonen met de nodige hulp nog op zichzelf. Hulp van mijn broer en schoonzus die in dezelfde straat wonen, van mijn andere broers en schoonzussen en van Joke en mij. Mijn moeder wordt 2 keer per week gewassen door de thuiszorg, pedicure, kapper en trombosedienst komen aan huis, de geriatrische huisarts, geweldige vrouw, komt zo om de 6 weken toevallig langs, medicijnen worden gebracht en er is tweeënhalf uur huishoudelijke hulp per week.

Mijnheer de voorzitter,

Als je het geluk hebt oud te worden zoals zij, onze fractie gunt dat iedereen, dan heb je hulp nodig niet alleen van eigen maar ook van anderen. Laat staan als je alleen bent of je kinderen verder weg wonen. Zorg en hulp zijn dan keihard nodig. Gelukkig ligt dat dan bij ons als gemeente, dichtbij en is maatwerk mogelijk voor alle ouderen die ons zijn toevertrouwd. Hoe mooi is dat! Mijnheer de voorzitter, mijn vader zegt bij het krijgen van hulp: God zal je lonen want ik ben te oud en ik kan het niet meer.

Mijnheer de voorzitter,

De fractie van het CDA kan er goed mee leven als we meer geld uitgeven aan het sociaal domein dan dat we van het rijk krijgen. Maar dan wel in een integrale afweging tov alle andere prioriteiten die er liggen. Dan doen we dat! Voor wat betreft het sociaal domein zijn prioriteiten van de fractie: goede jeugdzorg, de kleine luiden, het gezin en ouderen.

De basis moet op orde zijn, anders is het dweilen met de kraan open. Dat gaan we dus als CDA fractie niet doen! Wij willen een begroting met risicoparagraaf en waarschijnlijkheid dat het zich voordoet die klopt. Wij willen grip op dossiers, zien dat de organisatie in control is en processen die lopen als een trein en **vragen daar een reactie van het college op!** Onze fractie wil bij een begroting een integrale afweging kunnen maken tov alle andere prioriteiten die er liggen. En ja mijnheer de voorzitter, als dat in afweging is gebeurd en er is niet genoeg geld maar de zorg is nodig, dan valt er met ons te praten over verhoging van de OZB. Dan gaan wij dat uitleggen aan onze achterban en zullen dat daar verdedigen.

Mijnheer de voorzitter,

Tijdens de discussie over de eerste voortgangsrapportage 2019 heeft onze fractie gezegd: dat de tekorten daar moeten worden opgelost waar ze zijn ontstaan. Deze kadernota laat dat ook zien en geeft een staffeltje dat klopt. Het onderliggend beleid daarvoor zal er toch echt moeten liggen bij de begroting. Er zal op grond daarvan een reële verwachting moeten zijn dat de financiële problemen op termijn worden opgelost. **Vraag aan het college: Wanneer kunnen de inhoudelijke voorstellen tegemoet worden gezien?**

Mijnheer de voorzitter,

De problemen zijn groot, erg groot. Het zal niet makkelijk zijn om die beheersbaar op te lossen en het zal veel gedoe geven maar het moet toch en dat zullen we links of rechtsom samen moeten doen. Gevraagd was vele miljoenen uit de algemene reserve bij te plussen om de tekorten voor dit jaar te dekken. Maar mijnheer de voorzitter hoe kan het zijn dat we eindeloos moeten soebatten voor 10.000 euro om de kinderboerderij in Zevenaar, waar veel mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een zinvolle dagbesteding vinden, overeind te houden. Gaan we straks ook soebatten over klein geld voor een toiletvoorziening bij de Breuly als vrijwilligers zich er verder over willen bekommeren?

Mijnheer de voorzitter zo maar een paar kleine voorbeelden. De fractie van het CDA gaat dat niet meer doen! Onze fractie gaat niet vele miljoenen bijplussen vanuit de algemene reserve en beknibbelen op klein geld. **Graag horen wij hoe het college en overige fracties hierin staan!**

Onze fractie vraagt van college en het ambtelijk apparaat heel nadrukkelijk aandacht vooreen betere communicatie van de organisatie. Gaat alles slecht nee natuurlijk niet, maar het kan niet zijn dat er geen tijd is om het in één keer goed te doen als er wel tijd is om het drie keer opnieuw te doen. Er zal ongetwijfeld hard worden gewerkt om de basis op orde te krijgen maar het moet sneller. Het kan niet zijn dat er bij dossiers en vragen van burgers niet duidelijk is wie de penvoeder is. Natuurlijk kan niet op alle aanvragen ja worden gezegd dat begrijpen wij ook. Maar onze fractie zou toch willen vragen aan de ambtenaren eens wat vaker in persoonlijk gesprek de toelichting te geven ipv een afstandelijke reactie per mail. Moeilijker? Ook dat maar ook leuker. Dienstbaarheid en service gerichtheid moeten verbeteren.

Mijnheer de voorzitter, ik zit met enige regelmaat in de hal en kijk hoe het bij de servicebalie loopt. Bewondering voor de dames, daar is niets mis met hun servicegerichtheid. Wil de complimenten van de CDA fractie overbrengen naar hen.

Mijnheer de voorzitter,

Tot slot. Als wij een begroting 2019 hadden gekregen met een tekort van 2 miljoen op het sociaal domein en dat was goed onderbouwd had onze fractie ingestemd onttrekking uit de algemene reserve en ik denk zelfs de hele raad. Iedereen in onze gemeente had dat begrepen. Nu kunnen we niet anders dan vele miljoenen bijplussen vanuit de algemene reserve. Om het weer in lijn te brengen kan het niet anders dan dat burgers minder krijgen. Dat geeft hoe dan ook veel gedoe. Onze fractie benijdt het college en de organisatie niet en wenst hun veel wijsheid toe en mijnheer de voorzitter, dat geldt natuurlijk ook voor de raad.

Ik dank u voor uw aandacht